

MÓDOSÍTOTT EURÓPAI SZOCIÁLIS KARTA

Strasbourg, 1996. május 3.

Preambulum

A jelen dokumentumot aláíró kormányok, amelyek az Európa Tanács tagjai, megfontolva, hogy az Európa Tanács célja a nagyobb egység elérése tagjai között a közös örökséget alkotó eszmék és alapelvek garantálása és megvalósítása érdekében, amelyek előmozdítják gazdasági és társadalmi haladásukat, különösen pedig az emberi jogok és alapvető szabadságjogok fenntartását és további megvalósítását; megfontolva, hogy az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről 1950. november 4-én

Rómában aláírt európai konvenciójában és a hozzá tartozó jegyzőkönyvekben az Európa Tanács tagállamai elfogadták, hogy biztosítják lakosságuk számára az itt említett megállapodásokban rögzített állampolgári és politikai jogokat és szabadságjogokat; megfontolva, hogy az Európai Szociális Kartában, amely 1961. október 18-án Torinóban került aláírásra, valamint annak jegyzőkönyveiben az Európa Tanács tagállamai hozzájárultak ahhoz, hogy biztosítják lakosságuk számára az ezen dokumentumokban rögzített szociális jogokat annak érdekében, hogy javítsák életszínvonalukat és szociális jólétüket; emlékeztetve arra, hogy az 1990. november 5-én Rómában az emberi jogokról megtartott miniszteri konferencia egyfelől hangsúlyozta valamennyi emberi jog oszthatatlan természetének megőrzését, legyenek azok állampolgári, politikai, gazdasági, szociális, vagy kulturális jogok, másfelől pedig azt, hogy új lendületet kell adni az Európai Szociális Karta ügyének; elhatározták, miképpen erről az 1991. október 21-én és 22-én Torinóban tartott miniszteri konferencia döntött, hogy korszerűsítik a Kartát és tartalmának lényegét úgy módosítják, hogy figyelembe vegye különösen azokat az alapvető szociális változásokat, amelyek a szöveg elfogadása óta következtek be; felismerve annak előnyét, hogy a Módosított Karta, amelynek a tervek szerint fokozatosan el kell foglalnia az Európai Szociális Karta helyét, testesítse meg mindazokat a jogokat, amelyek a módosított Kartában szerepelnek, amelyeket az 1988-as kiegészítő jegyzőkönyv garantált és további jogokkal bővítsék, az alábbiakban állapodtak meg:

I. rész

A Felek politikai céljukként olyan feltételek elérését fogadják el, és ennek érdekében alkalmaznak minden olyan nemzeti és nemzetközi jellegű eszközt, amelynek segítségével a következő jogok és elvek hatékonyan megvalósíthatók:

1. Mindenkinnek legyen lehetősége arra, hogy általa szabadon választott foglalkozással keresse meg a megélhetését.
2. Minden dolgozónak joga van az igazságos munkafeltételekhez.
3. Minden dolgozónak joga van a biztonságos és egészséges munkakörülményekhez.
4. Minden dolgozónak joga van a tisztas javadalmazáshoz, amely elégséges önmaga és családja tisztas megélhetéséhez.
5. Minden dolgozónak és munkáltatónak joga van a szabad társuláshoz nemzeti és nemzetközi szervezetek keretében gazdasági és szociális érdekei védelmében.
6. Minden dolgozónak és munkáltatónak joga van a kollektív alkuhoz.
7. Gyermeknek és fiataloknak joguk van a különleges védelemre azon fizikai és erkölcsi veszélyekkel szemben, amelyeknek ki vannak téve.
8. Anyaság esetén a női foglalkoztatottnak joguk van különleges védelemre.
9. Mindenkinnek joga van a pályaválasztási tanácsadás megfelelő eszközeihez annak érdekében, hogy segítségével személyes képességeinek és érdeklődésének megfelelő foglalkozást válasszon.
10. Mindenkinnek joga van a megfelelő szakképzéshez.
11. Mindenkinnek joga van részesülni minden olyan intézkedésből, ami képessé teszi arra, hogy az elérhető legmagasabb színvonalú egészségnek örvendhessen.
12. Minden dolgozónak és eltartotjának joga van a társadalombiztosításhoz.
13. Mindazoknak, akik nem rendelkeznek megfelelő erőforrásokkal, joguk van a szociális és orvosi segítséghez.
14. Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy részesedjen a jóléti szolgáltatásokból.
15. A fogyatékossgal élő személyeknek joguk van a függetlenséghez, a társadalmi integrálódáshoz és a közösség életében való részvételhez.

16. A családot . mint a társadalom alapvető egységét . teljes körű fejlődésének biztosításához megilleti a megfelelő szociális, jogi és gazdasági védelemhez való jog.
17. A gyermekeknek és fiataloknak joguk van a megfelelő szociális, jogi és gazdasági védelemhez.
18. A Felek bármelyikének állampolgárai egymás területén az ottani állampolgárokkal egyenlő feltételek mellett folytathatnak bármilyen jövedelemszerző tevékenységet és ezt csak indokolt gazdasági, vagy szociális okokból lehet korlátozni.
19. Azoknak a migráns dolgozóknak és családjuknak, akik valamely Fél állampolgárai, joguk van a védelemhez és segítséghez bármelyik másik Fél területén.
20. A foglalkoztatás és alkalmazás tekintetében minden dolgozónak joga van az egyenlő lehetőségekre és egyenlő bánásmódra anélkül, hogy a nemek alapján hátrányos megkülönböztetés érné őket.
21. A dolgozóknak joguk van ahhoz, hogy a vállalkozáson belül tájékoztassák, illetve hallgassák meg őket.
22. A dolgozóknak joguk van ahhoz, hogy részt vegyenek a munkakörülmények és a vállalkozáson belül a munka környezetének megszabásában és javításában.
23. Minden idős embernek joga van a szociális védelemre.
24. Minden dolgozónak joga van a védelemre azokban az esetekben, amikor foglalkoztatása megszűnik.
25. Minden dolgozónak joga van követeléseinek védelmére abban az esetben, amikor munkáltatója fizetésképtelenné válik.
26. Minden dolgozónak joga van a méltósághoz munkavégzés közben.
27. Minden családi kötelezettségekkel rendelkező személynek, aki alkalmazásban áll, vagy szeretne munkaviszonyt létesíteni, joga van erre anélkül, hogy hátrányos megkülönböztetés tárgya lenne, mégpedig úgy, hogy a lehetőségekhez mérten ne ütközzön foglalkoztatása a családi kötelezettségeivel.
28. A vállalatoknál a dolgozók képviselőinek joguk van a védelemre az ellenük irányuló, előítéletes lépésekkel szemben és megfelelő körülményeket kell biztosítani számukra funkcióik teljesítéséhez.
29. Minden dolgozónak joga van ahhoz, hogy csoportos létszámcsökkenés esetén tájékoztassák és konzultáljanak vele.
30. Mindenkinek joga van a védelemre a szegénységgel és a társadalmi kirekesztéssel szemben.
31. Mindenkinek joga van a lakhatáshoz.

II. rész

A Felek a III. részben foglaltaknak megfelelően vállalják, hogy a következő cikkelyekben és bekezdésekben rögzített kötelezettségeket önmagukra nézve érvényesnek ismerik el.

1. cikk . A munkához való jog

Annak érdekében, hogy a munkához való jogot ténylegesen gyakorolni lehessen, a Felek vállalják az alábbiakat:

1. egyik elsődleges céljukként és feladatukként fogadják el a foglalkoztatás lehető legmagasabb és legstabilabb szintjének elérését és biztosítását, szem előtt tartva a teljes foglalkoztatottság célkitűzését;
2. hatékonyan védelmezik a dolgozó azon jogát, hogy szabadon választott foglalkozással keresse meg megélhetését;
3. minden dolgozó számára ingyenes munkaközvetítő szolgálatot szerveznek és tartanak fenn;
4. biztosítják, vagy fejlesztik a megfelelő szakmai tanácsadást, képzést és rehabilitációt.

2. cikk . Az igazságos munkafeltételekhez való jog

Annak érdekében, hogy a Felek biztosítsák az igazságos munkafeltételekhez való jog tényleges gyakorlását, az alábbiakat vállalják:

1. ésszerű napi és heti munkaidőt állapítanak meg és a munkahetet fokozatosan olyan mértékben rövidítik, amennyire azt a termelékenység növekedése és más, azzal összefüggő tényezők megengedik;
2. fizetett munkaszüneteket biztosítanak;
3. évente legalább négy heti fizetett szabadságot biztosítanak;

4. kiküszöbölik a természetéből fakadóan veszélyes, vagy egészségtelen foglalkozások kockázatait, ahol pedig egyelőre még nem lehetséges a kockázatok kiküszöbölése, vagy elégséges csökkentése, ott vagy a munkaidőt csökkentik, vagy kiegészítő fizetett szabadságot biztosítanak az ilyen foglalkozást űző dolgozók számára;
5. heti pihenőidőt biztosítanak, amely . amennyire csak lehetséges . egybeesik a hagyományosan, vagy a szokásoknak megfelelően heti pihenőnek tekintett nappal az érintett országban, vagy régióban;
6. biztosítják, hogy a dolgozókat a lehető leghamarabb, de alkalmazásuk kezdetétől számított legfeljebb két hónap múlva írásban tájékoztatják a szerződés, vagy a foglalkoztatási viszony lényeges vonatkozásairól;
7. biztosítják, hogy az éjszakai munkát végző dolgozók élvezzék mindazon előnyöket, amelyekről a munka sajátos természetét számba vevő intézkedések rendelkeznek.

3. cikk . A biztonságos és egészséges munkakörülményekhez való jog

Annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a biztonságos és egészséges munkakörülményekhez való jog tényleges gyakorlását, a Felek vállalják, hogy a munkáltatói és munkavállalói szervezetekkel konzultálva

1. a foglalkoztatás-biztonságról, a foglalkoztatási egészségügyről és a munka környezetéről összefüggő országos politikát alakítanak ki, hajtanak végre, és azt időszakosan felülvizsgálják. E politika elsődleges célja az, hogy javítsa a foglalkoztatás biztonságát és az egészséget, megelőzze a baleseteket és a halált okozó sérüléseket, amelyek összefüggnek a munkafolyamattal, vagy abban fordulnak elő, különösen úgy, hogy minimálisra csökkentik a munka környezetében gyökerező kockázati tényezőket;
2. biztonsági és egészségügyi előírásokat bocsátanak ki;
3. ellenőrzéssel érvényesítik ezen előírások betartását;
4. előmozdítják a minden dolgozót érintő munkaegészségügyi szolgálat folyamatos fejlődését első sorban a megelőzés és a tanácsadás segítségével.

4. cikk . A méltányos díjazáshoz való jog

A méltányos díjazáshoz való jog tényleges gyakorlásának biztosítása érdekében a Felek vállalják, hogy

1. elismerik a dolgozók jogát olyan díjazáshoz, amely nekik és családjuknak tisztességes életszínvonalat biztosít;
2. elismerik a dolgozók jogát a megnövelt díjazáshoz túlmunka esetén, ez alól csak meghatározott esetek lehetnek kivételek;
3. elismerik valamennyi férfi és nő jogát az egyenlő bérezéshez egyforma értékű munka végzése esetén;
4. elismerik valamennyi dolgozó jogát ahhoz, hogy a foglalkoztatásuk beszüntetése esetén erről ésszerű időn belül kapjanak előzetes értesítést;
5. a bérekből csak abban az esetben engednek levonni, és csak a nemzeti törvények, vagy előírások által meghatározott mértékben, ha azokat rögzített kollektív megállapodások, vagy döntőbírói ítéletek írják elő.

Ezen jogok gyakorlását szabadon aláírt kollektív szerződések, törvényes bérmegállapító mechanizmus, vagy az országos viszonyoknak megfelelő egyéb eszközök révén kell elérni.

5. cikk . Szervezkedési jog

Annak érdekében, hogy biztosítsák, vagy elősegítsék a dolgozók és munkáltatók számára helyi, országos, vagy nemzetközi szervezetek létrehozását gazdasági és szociális érdekeik védelmére, valamint hogy csatlakozhassanak ilyen szervezetekhez, a Felek vállalják, hogy nem lesz olyan nemzeti törvény, ami korlátozza, vagy végrehajtása esetén korlátozhatja ezt a szabadságot. Annak mértékét, hogy a jelen cikk biztosítékai mennyiben vonatkoznak a rendőrségre is, nemzeti törvények, vagy rendeletek határozzák meg. Hasonlóképpen a nemzeti törvények és előírások határozzák meg azt, hogy ezek a garanciák milyen mértékben érvényesek a fegyveres erők tagjaira.

6. cikk . A kollektív alkuhoz való jog

A kollektív alkuhoz való jog hatékony gyakorlásának biztosítása érdekében a Felek vállalják, hogy

1. elősegítik a dolgozók és munkáltatók közös konzultációit;
2. ahol szükséges és célszerű, ott támogatják a munkáltatók, vagy munkáltatói szervezetek és dolgozói szervezetek önkéntes tárgyalási mechanizmusát annak érdekében, hogy kollektív egyezményekkel szabályozzák a foglalkoztatás előírásait és feltételeit;
3. előmozdítják a munkaügyi viták rendezéséhez szükséges megfelelő békéltető és önkéntes döntéshozatali mechanizmus megteremtését; és elismerik
4. a dolgozók és munkáltatók jogát a kollektív cselekvéshez érdektükozések esetén, beleértve a sztrájkjogot, amely a korábban elfogadott kollektív egyezményekből fakadó kötelezettségek függvénye.

7. cikk . A gyermekek és fiatalok védelemhez való joga

Annak érdekében, hogy biztosítsák a gyermekek és fiatalok védelemhez való jogának hatékony érvényesítését, a Felek vállalják, hogy

1. a munkavállalás legalacsonyabb életkori határát 15 évben állapítják meg, kivéve azokat a gyerekeket, akiket jogszabályban meghatározott könnyű munkánál foglalkoztatnak anélkül, hogy az károsítaná az egészségüket, erkölcsüket és iskoláztatásukat;
2. a munkavállalás legalacsonyabb életkori határát 18 évben állapítják meg olyan foglalkozások esetében, amelyeket veszélyesnek, vagy egészségtelennek nyilvánítottak;
3. biztosítják, hogy a tankötelezettségnek még eleget tevő személyeket nem lehet úgy foglalkoztatni, hogy az megfossza őket iskoláztatásuk teljes körű előnyeitől;
4. biztosítják, hogy a 18 év alattiak munkaidejét fejlődésüknek megfelelően korlátozzák, különös tekintettel a szakképzés iránti szükségletükre;
5. elismerik a fiatal dolgozók és szakmunkástanulók jogát a tisztességes bérezésre, vagy más megfelelő juttatásokra;
6. biztosítják, hogy a fiatalok normál munkaidőben kapott szakképzését a munkáltató hozzájárulásával lehet a munkaidő részének tekinteni;
7. biztosítják, hogy a 18 év alatti foglalkoztatottakat legalább évi négy hét fizetett szabadság illesse meg;
8. biztosítják, hogy a 18 év alattiakat nem foglalkoztatják éjszakai munkán, ez alól kivételt képeznek bizonyos foglalkozások, amelyeket nemzeti törvények, vagy szabályok határoznak meg;
9. biztosítják, hogy a 18 év alattiak, akiket a nemzeti törvények, vagy szabályok által előírt foglalkozásokban alkalmaznak, rendszeres orvosi ellenőrzés alatt álljanak;
10. különleges védelmet biztosítanak azon fizikai és erkölcsi veszélyekkel szemben, amelyeknek gyermekek és fiatalok vannak kitéve, különösen pedig azon veszélyekkel szemben, amelyek közvetve, vagy közvetlenül a munkájukból fakadnak.

8. cikk . A dolgozó nők védelemhez való joga anyaság esetén

Annak érdekében, hogy a dolgozó nők hatékonyan gyakorolhassák a védelemre való jogot anyaság esetén, a Felek vállalják, hogy

1. akár fizetett szabadságot biztosítanak, vagy megfelelő társadalombiztosítási juttatásokat, vagy állami alapokból nyújtott juttatásokat a dolgozó nőknek, hogy szabadságot vehessenek ki a gyermekszülés előtt és után összesen legalább 14 hétig;
2. törvénytelennek tekintik, ha a terhesség bejelentésétől a szülési szabadság végéig terjedő időszakban a munkáltató elbocsát egy nőt, vagy az elbocsátást olyan időszakban jelenti be, hogy a felmondási idő még azon időszakon belül telne le;
3. biztosítják, hogy a kisgyerekeiket gondozó anyákat erre a célra megfelelő munkaidő kedvezmény illesse meg;
4. szabályozzák a terhes anyák, a közelmúltban szült és kisdedeiket gondozó anyák foglalkoztatását éjszakai munkán;
5. megtiltják terhes anyák, a közelmúltban szült és kisdedeiket gondozó anyák foglalkoztatását föld alatti bányászatban és minden más olyan munkában, amely számukra nem megfelelő, mert veszélyes, egészségtelen, vagy nagy erőfeszítést igényel, és megfelelő intézkedéseket tesznek ezen nők munkaügyi jogainak védelme érdekében.

9. cikk . A pályaválasztási tanácsadáshoz való jog

A pályaválasztási tanácsadáshoz való jog hatékony gyakorlásának biztosítása érdekében a Felek vállalják, hogy a szükségleteknek megfelelően elősegítik egy olyan szolgálat működését, amely mindenkinek segítséget nyújt, beleértve a fogyatékossgal élő személyeket is, a pályaválasztással kapcsolatos problémák megoldásához, különös tekintettel az egyéni tulajdonságokra és azoknak a foglalkoztatási lehetőségekhez való viszonyára: ez a segítségnyújtás legyen ingyenes a fiatalok, köztük az iskolás gyermekek és a felnőttek számára egyaránt.

10. cikk . A szakképzéshez való jog

A szakképzéshez való jog hatékony gyakorlása érdekében a Felek vállalják, hogy:

1. biztosítják, vagy ha szükséges, a munkáltatói és dolgozói szervezetekkel konzultálva elősegítik minden ember műszaki és szakképzését, beleértve a fogyatékossgal élő személyeket is, és megteremtik a lehetőségét a felsőfokú műszaki és egyetemi tanulmányok folytatásának, ami kizárólag az egyéni képességektől függ;
2. biztosítják, vagy előmozdítják a szakmunkástanuló-rendszert és a fiatal fiúk és lányok képzésének más rendszeres formáit a különböző foglalkozások terén;
3. biztosítják, vagy szükség szerint elősegítik:
 - a) a felnőtt dolgozók megfelelő és könnyen hozzáférhető képzési lehetőségeit;
 - b) a felnőtt dolgozók átképzésének különleges lehetőségeit, amelyekre a műszaki fejlődés vagy a foglalkoztatás új irányzatai miatt van szükség;
4. biztosítják, vagy szükség szerint elősegítik a hosszú távon munkanélküliek átképzését és reintegrálását szolgáló különleges intézkedéseket;
5. bátorítják a megfelelő intézkedésekkel megteremtett alábbi lehetőségek teljes kihasználását:
 - a) csökkentik vagy eltörlik a tandíjakat, vagy költségeket;
 - b) a megfelelő esetekben pénzügyi segítséget nyújtanak;
 - c) a munkáltató kérésére foglalkoztatás közben a dolgozó által kiegészítő képzésre fordított időt a munkaidő részének tekintik;
 - d) a munkáltatói és dolgozói szervezetekkel folytatott konzultációk alapján megfelelő ellenőrzéssel biztosítják a fiatal dolgozók szakmunkásképzésének és egyéb képzési formáinak hatékonyságát és általában a fiatal dolgozók védelmét.

11. cikk . Az egészség védelméhez való jog

Az egészség védelméhez való jog hatékony érvényesítésének biztosítása érdekében a Felek vállalják, hogy közvetlenül, vagy állami, illetve magán szervezetekkel együttműködve megteszik a megfelelő intézkedéseket, amelyek egyebek között a következő célokat szolgálják:

1. amennyire csak lehetséges, felszámolják a rossz egészségi állapot okait;
2. tanácsadási és oktatási lehetőségeket hoznak létre az egészség javítása, valamint az egészségügy területén egyéni felelősséget előmozdítása érdekében;
3. amennyire csak lehetséges, megelőzik a járványos, fertőző és egyéb betegségeket, valamint baleseteket.

12. cikk . A társadalombiztosításhoz való jog

A társadalombiztosításhoz való jog hatékony gyakorlásának biztosítása érdekében a Felek vállalják, hogy:

1. megteremtik, vagy fenntartják a társadalombiztosítás rendszerét;
2. a társadalombiztosítás rendszerét kielégítő szinten tartják fenn, amely legalábbis egyenlő ahhoz, ami szükséges az Európai Szociális Biztonsági Kódex ratifikálásához;
3. erőfeszítéseket tesznek a társadalombiztosítási rendszer fokozatosan magasabb szintre történő emelése érdekében;
4. lépéseket tesznek megfelelő két- és többoldalú egyezmények kötésével vagy más módon az egyezményekben lefektetett feltételektől függően annak érdekében, hogy biztosítsák
 - a) saját állampolgáraik és a többi Fél állampolgárai közötti egyenlő bánásmódot a társadalombiztosítási jogok tekintetében, beleértve a társadalombiztosítási törvényalkotásból fakadó juttatások fenntartását, tekintet nélkül arra, hogy a védett személyek hogyan mozognak a Felek területei között;

b) olyan eszközökkel adják meg, tartják fenn és állítják helyre a társadalombiztosításhoz való jogot, mint amilyen az egyes Felek joghatósága alatt megszerzett biztosítási jogviszonyok, vagy munkaviszonyban töltött időszakok összeszámítása.

13. cikk . A szociális és egészségügyi segítségre való jog

A szociális és egészségügyi segítségre való jog hatékony érvényesítése céljából a Felek vállalják, hogy:

1. biztosítják a megfelelő támogatást minden olyan személy számára, aki nem rendelkezik megfelelő erőforrásokkal és aki nem képes ilyen erőforrásokat saját erőből, vagy más forrásokból, így valamilyen társadalombiztosítási program keretében sem biztosítani, vagyis betegség esetén az állapota által megkívánt ellátást megkapja;
2. biztosítják, hogy az ilyen segítségben részesülő személyeknek éppen emiatt ne kelljen elszenvedni politikai, vagy szociális jogaik csorbulását;
3. biztosítják, hogy mindenki kapja meg a megfelelő állami, vagy magán szolgáltatásokat, nevezetesen a tanácsadást és a személyes segítséget, amire szüksége lehet a saját, vagy a családja nélkülözésének megelőzéséhez, megszüntetéséhez, vagy enyhítéséhez;
4. a jelen cikk 1., 2. és 3. bekezdéseiben említett rendelkezések alkalmazását egyenlően kell alkalmazni a Felek területén valamelyik másik Fél törvényesen tartózkodó állampolgáraival szemben, összhangban az 1993. december 11-én Párizsban aláírt Szociális és orvosi ellátás európai egyezményében vállalt kötelezettségekkel.

14. cikk . A szociális jóléti szolgáltatásokból való részesülés joga

Annak érdekében, hogy a Felek biztosítsák a szociális jóléti szolgáltatásokból való részesülés jogának hatékony gyakorlását, vállalják, hogy:

1. elősegítik, vagy biztosítanak olyan szolgáltatásokat, amelyek a szociális munka módszereinek alkalmazásával hozzájárulnak a közösség egyéneinek és csoportjainak jólétéhez és fejlődéséhez, valamint ahhoz, hogy alkalmazkodjanak a társadalmi környezethez;
2. elősegítik egyének és önkéntes, valamint más szervezetek részvételét az ilyen szolgálatok létesítésében és fenntartásában.

15. cikk . A fogyatékossgal élő személyek joga a függetlenséghez, a társadalmi beilleszkedéshez és a közösség életében való részvételhez

Annak érdekében, hogy a Felek biztosítsák a fogyatékossgal élő személyeknek, tekintet nélkül a korukra és fogyatékossguk eredetére, illetve természetére, hogy hatékonyan gyakorolhassák a függetlenséghez, a társadalmi integrálódáshoz való jogot és azt, hogy részt vehessenek a közösség életében, vállalják különösen, hogy:

1. megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy a fogyatékossgal élő személyek ahol csak lehetséges, az általános programok keretén belül kapják meg a pályaválasztási tanácsadást, oktatást és szakmai képzést, és ahol ez nem lehetséges, biztosítják ezt speciális magán vagy állami testületek révén;
2. minden olyan intézkedéssel előmozdítják foglalkoztatásukat, amelyek arra bátorítják a munkáltatókat, hogy a mindennapos munkakörnyezetben alkalmazzanak és tartsanak meg fogyatékossgal élő személyeket és igazítsák a munkavégzési feltételeket szükségleteikhez, vagy pedig, ahol ez a fogyatékossg miatt nem lehetséges, rendezzenek be, vagy hozzanak létre a fogyatékossg szintjének megfelelő védett foglalkoztatást. Bizonyos esetekben ezek az intézkedések speciális elhelyezést és segítő szolgáltatásokat tehetnek szükségessé;
3. különösen előmozdítják teljes társadalmi integrálódásukat és a közösség életében való részvételüket olyan intézkedések segítségével, beleértve a technikai segédeszközöket is, amelyek célja leküzdeni a kommunikációs és mozgási akadályokat és lehetővé tenni a közlekedéshez, lakáshoz, kulturális tevékenységhez és szabadidőhöz való hozzájutást.

16. cikk . A család joga a szociális, jogi és gazdasági védelemhez

Annak érdekében, hogy biztosítsák a család, mint a társadalom alapegységének teljes fejlődéséhez szükséges feltételeket, a Felek vállalják, hogy olyan eszközökkel mozdítják elő a család gazdasági, jogi és szociális védelmét, mint amilyenek a szociális és családi juttatások, adózási megoldások, családi lakásjuttatás, az új házások támogatása és egyéb megfelelő eszközök.

17. cikk . A gyermekek és fiatalok szociális, jogi és gazdasági védelemhez való joga

Annak érdekében, hogy biztosítsák a gyermekek és fiatalok jogának hatékony gyakorlását, hogy olyan környezetben növekedjenek fel, amely elősegíti személyiségük, valamint fizikai és szellemi kapacitásuk teljes kifejlődését, a Felek vállalják, hogy akár közvetlenül, akár állami és magán szervezetekkel együttműködve megteszik az összes megfelelő és szükséges intézkedést, melynek célja:

1.

a) biztosítani, hogy a gyermekek és fiatalok, figyelembe véve szüleik jogait és kötelességeit, megkapják a gondozást, segítséget, iskoláztatást és képzést, amelyre szükségük van, különösen pedig gondoskodnak olyan intézmények és szolgáltatások létesítéséről és fenntartásáról, amelyek elégségesek és megfelelnek ennek a célnak;

b) védelmezik a gyermekeket és a fiatalokat az elhanyagolással, erőszakkal, vagy kizsákmányolással szemben;

c) az állam védelmet és különleges segílyt nyújt azon gyermekeknek és fiataloknak, akik ideiglenesen, vagy véglegesen nélkülözik családjuk támogatását;

2. biztosítják a gyermekek és fiatalok ingyenes elemi és középfokú iskoláztatását, valamint azt, hogy rendszeresen járjanak iskolába.

18. cikk . Jövedelemszerző tevékenység folytatásának joga más Felek területén

Annak érdekében, hogy biztosítsák a jövedelemszerző tevékenység folytatásának jogát bármelyik más Fél területén, a Felek vállalják, hogy:

1. liberális szellemben alkalmazzák a meglévő rendelkezéseket;

2. egyszerűsítik a létező formalitásokat és csökkentik, vagy eltörlik a bírósági illetékeket és más költségeket, amelyeket külföldi dolgozóknak, vagy munkaadóiknak kell fizetniük;

3. egyénileg vagy kollektíven liberalizálják a külföldi dolgozók alkalmazását szabályozó előírásokat; és elismerik:

4. állampolgáraik jogát arra, hogy elhagyják az országot és más Felek területén folytassanak jövedelemszerző tevékenységet.

19. cikk . Migráns dolgozók és családjuk joga a védelemre és segítségre

Annak érdekében, hogy biztosítsák a migráns dolgozók és családjuk védelemhez és támogatáshoz való jogának hatékony gyakorlását bármelyik Fél területén, a Felek vállalják, hogy:

1. fenntartják, vagy meggyőződnek arról, hogy megfelelő és szabad szolgáltatásokat tartanak fenn az ilyen dolgozók támogatása céljából, különösen ahol pontos információt kaphatnak és megtesznek minden szükséges lépést a nemzeti törvények és szabályok keretein belül a kivándorlással és bevándorlással kapcsolatos félrevezető propagandával szemben;

2. saját illetékességi körükben megfelelő intézkedéseket fogadnak el annak érdekében, hogy megkönnyítsék az ilyen dolgozók és családjuk távozását, utazását és fogadását és saját illetékességi körükben gondoskodnak az utazás során a megfelelő egészségügyi és orvosi ellátásról, valamint a jó higiénés feltételekről;

3. megfelelően előmozdítják a kivándorlás és a bevándorlás országainak állami és magán szociális szolgálatai közötti együttműködést;

4. biztosítják, hogy a területükön törvényesen tartózkodó ilyen dolgozók a következő ügyekben a saját állampolgáraiknál kedvezőtlenebb bánásmódban nem részesülnek, amennyiben ezek az ügyek törvények, vagy előírások szerint a hatóságok ellenőrzése alá tartoznak:

a) bérezés és más foglalkoztatási és munkavégzési feltételek; szakszervezeti tagság és a kollektív alku előnyeinek élvezete;

b) szállás;

5. területükön ezen dolgozók számára törvényesen olyan bánásmódot biztosítanak, amely nem hátrányosabb a saját állampolgáraikénál a munkaviszonyban álló személyek által fizetendő foglalkoztatási adók, illetékek és hozzájárulások tekintetében;

6. amennyire csak lehetséges, megkönnyítik azon külföldi dolgozó családjának egyesítését, akinek megengedték, hogy az adott Fél területén letelepedjen;

7. a területükön törvényesen tartózkodó ilyen dolgozó számára biztosítják a jelen cikkben foglalt ügyekben a saját állampolgáraikénál nem hátrányosabb helyzetet jogi eljárások esetén;
8. biztosítják, hogy a területükön törvényesen lakó külföldi dolgozókat nem utasítják ki, amennyiben azok nem fenyegetik a nemzetbiztonságot, vagy nem sértik a közérdeket, vagy közérkölcset;
9. a törvényes kereteken belül megengedik, hogy ezek a dolgozók jövedelmük és megtakarításaik tetszés szerinti részét hazautalják;
10. védelmet és támogatást nyújtanak ezen cikk keretén belül az önfoglalkoztató bevándorlóknak a vonatkozó intézkedések keretein belül;
11. elősegítik és megkönnyítik a fogadó állam nemzeti nyelvének tanítását, illetve ha több ilyen van, akkor az egyik nyelv oktatását a bevándorló dolgozóknak és családtagjaiknak;
12. a célszerűség keretein belül elősegítik és megkönnyítik a bevándorló dolgozó gyermekei számára a szülő anyanyelvének tanítását.

20. cikk .A nemen alapuló megkülönböztetés nélküli esélyegyenlőségre és egyenlő elbánásra való jog a munkavállalást és a hivatást illetően

Annak érdekében, hogy biztosítsák az egyenlő lehetőségekhez és egyenlő bánásmóddhoz való jog hatékony gyakorlását a nemek alapján történő hátrányos megkülönböztetés nélkül, a Felek vállalják, hogy elismerik ezt a jogot és alkalmazásának elősegítése érdekében megfelelő intézkedéseket hoznak a következő területeken:

- a) a foglalkoztatáshoz való hozzájutás, védelem az elbocsátással szemben és foglalkozási reintegráció;
- b) pályaválasztási tanácsadás, képzés, átképzés és rehabilitáció;
- c) a foglalkoztatás feltételei, munkakörülmények, beleértve a javadalmazást;
- d) az életpálya fejlődése, beleértve az előléptetést.

21. cikk . Az információhoz és konzultációhoz való jog

Annak érdekében, hogy biztosítsák a dolgozó cégen belüli információhoz és konzultációhoz való jogának hatékony gyakorlását, a Felek vállalják, hogy olyan intézkedéseket fogadnak el, vagy támogatnak, amelyek lehetővé teszik a dolgozóknak, vagy képviselőiknek a nemzeti törvényekkel és gyakorlattal összhangban:

- a) hogy rendszeresen, vagy a megfelelő időben átfogó tájékoztatást kapjanak az őket alkalmazó vállalkozás gazdasági és pénzügyi helyzetéről, szem előtt tartva, hogy bizonyos információk kiadását, amelyek hátrányosak lehetnek a vállalkozás számára, hivatkozással azok bizalmas jellegére, meg lehet tagadni; és
- b) kellő időben konzultálni kell velük az olyan tervezett döntésekről, amelyek számottevően érintik a dolgozók érdekeit, különösen pedig azon döntésekről, amelyek fontos hatással lehetnek a vállalkozás foglalkoztatási helyzetére.

22. cikk . A munkakörülmények és a vállalkozáson belül a munka környezetének megszabásában és javításában való részvétel joga

Annak érdekében, hogy biztosítsák a dolgozók azon jogának hatékony érvényesítését, hogy részt vegyenek a munkakörülmények és a vállalkozáson belül a munka környezetének megszabásában és javításában, a Felek vállalják, hogy olyan intézkedéseket fogadnak el, illetve bátorítanak, amelyek lehetővé teszik a dolgozóknak, vagy képviselőiknek, hogy a nemzeti törvényekkel és gyakorlattal összhangban hozzá járuljanak:

- a) a munkakörülmények, a munkaszervezet és a munka környezetének meghatározásához és javításához;
- b) az egészség és a biztonság védelméhez a vállalkozáson belül;
- c) a szociális és szocio-kulturális szolgáltatások és létesítmények szervezéséhez a vállalkozáson belül;
- d) az előírások megtartásának ellenőrzéséhez ezekben a kérdésekben.

23. cikk . Az idősek joga a szociális védelemre

Annak érdekében, hogy az idősek hatékonyan gyakorolhassák jogukat a szociális védelemre, a Felek vállalják, hogy megfelelő intézkedéseket fogadnak el, vagy ösztönöznek akár közvetlenül, akár együttműködve állami, vagy magán szervezetekkel, különösen, hogy:

1. az alábbi eszközökkel tegyék képessé az időseket arra, hogy a lehető leghosszabb ideig a társadalom teljes értékű tagjai maradjanak:
 - a) megfelelő erőforrások segítségével, amelyek lehetővé teszik, hogy tisztességes életük legyen és aktív szerepet játsszanak a köz-, a társadalmi és a kulturális életben;
 - b) tájékoztatás az idősek rendelkezésére álló szolgáltatásokról és létesítményekről, valamint használatuk lehetőségeiről;
2. képessé tenni az időseket arra, hogy szabadon megválasszák az életformájukat és megszokott környezetükben független életet éljenek ameddig csak kívánják és képesek rá az alábbiak révén:
 - a) a szükségleteiknek és egészségi állapotuknak megfelelő lakáskörülmények biztosítása, vagy megfelelő segítség nyújtása, hogy lakáskörülményeiket ezekhez igazítsák;
 - b) egészségügyi ellátás és az állapotuk által megkívánt szolgáltatások;
3. az intézményekben élő idősek számára garantálják a megfelelő támogatást, miközben tiszteletben tartják a magánszférájukat, valamint részvételüket az intézményen belüli életkörülményeket érintő döntésekben.

24. cikk . A védelemhez való jog azokban az esetekben, amikor megszűnik a foglalkoztatás

Annak érdekében, hogy biztosítsák a dolgozók védelemhez való jogának hatékony gyakorlását a foglalkoztatás megszűnése esetén, a Felek vállalják, hogy elismerik:

- a) a dolgozók jogát ahhoz, hogy munkaviszonyukat ne lehessen megszüntetni tényleges ok nélkül, amely összefügg képességükkel, magatartásukkal, vagy a vállalkozás, létesítmény, vagy szolgálat működési szükségleteivel;
- b) azon dolgozók jogát a kártérítésre, vagy megfelelő segítségre, akiknek a munkaviszonyát tényleges ok nélkül szüntették meg.

Ennek érdekében a Felek biztosítják, hogy annak a dolgozónak, aki szerint munkaviszonyát tényleges ok nélkül szüntették meg, joga van pártatlan testülethez fellebbezni.

25. cikk . A dolgozók joga követeléseik védelmére abban az esetben, amikor munkáltatójuk fizetésképtelenné válik

Annak érdekében, hogy biztosítsák a dolgozók jogának hatékony gyakorlását követeléseik védelmében abban az esetben, amikor munkáltatójuk fizetésképtelenné válik, a Felek vállalják, hogy a foglalkoztatási, vagy munkaviszonyt létesítő szerződésekből keletkező követeléseket egy garanciális intézmény, vagy a védelem valamilyen más hatékony formája segítségével biztosítják.

26. cikk . A munkavállaló joga emberi méltóságának védelmére

Annak érdekében, hogy biztosítsák valamennyi dolgozó méltóságához való jogának hatékony gyakorlását munkavégzés közben, a Felek a munkáltatói és dolgozói szervezetekkel konzultálva vállalják, hogy:

1. előmozdítják a szexuális zaklatás tudatosítását, az arra vonatkozó tájékoztatást, illetve megelőzését munkahelyen, illetve a munkával kapcsolatban és megtesznek minden megfelelő lépést annak érdekében, hogy a dolgozókat az ilyen magatartással szemben megvédelmezzék;
2. előmozdítják a munkahelyeken, vagy a munkával kapcsolatban az egyes dolgozók ellen irányuló és visszatérő elítélhető, vagy egyértelműen negatív és sértő cselekedetek tudatosítását, az azokra vonatkozó tájékoztatást és az ilyen cselekedetek megelőzését és megtesznek minden megfelelő lépést annak érdekében, hogy a dolgozókat az ilyen magatartással szemben megvédjék.

27. cikk . A családos munkavállalók joga az egyenlő esélyre és bánásmódra

A családi kötelezettségekkel rendelkező férfi- és nődolgozóknak az egyéb dolgozókkal szemben érvényesítendő esélyegyenlőséghez és egyenlő bánásmódhoz való jogának biztosítása érdekében a Felek vállalják, hogy:

1. megfelelő intézkedéseket tesznek:

- a) hogy lehetővé tegyék a családi kötelezettségekkel rendelkező dolgozók számára a munkavállalást és munkájuk megtartását, valamint a munkába való visszatérést az ezen kötelezettségek miatt történt távolmaradás után, beleértve a pályaválasztási tanácsadás és képzés területén tett intézkedéseket is;
- b) hogy figyelembe vegyék szükségleteiket a foglalkoztatási feltételek és a társadalombiztosítás terén,

c) hogy fejlesszék, vagy támogassák az állami, vagy magán szolgáltatásokat, különösen a gyermekek napközbeni és egyéb ellátása terén.

2. megteremtik annak a lehetőségét, hogy a szülési szabadság után bármelyik szülő igénybe vehesse a szülői szabadságot a gyermek gondozása céljából, amely szabadság időtartamát és feltételeit az ország törvényhozásának, a kollektív szerződéseknek, vagy a gyakorlatnak kell meghatározni;

3. biztosítják, hogy a családi kötelezettségek önmagukban ne jelenthessenek elfogadható okot a munkaviszony megszüntetésére.

28. cikk . A dolgozók képviselőinek joga a védelemre és számukra a megfelelő körülmények biztosítása

Annak érdekében, hogy a dolgozói képviselők hatékonyan gyakorolhassák jogukat és így funkciójukat, a Felek vállalják, hogy biztosítják a vállalkozásnál:

a) hogy tényleges védelmet élvezzenek az ellenük irányuló előítéletes cselekedetekkel szemben, beleértve az elbocsátást a vállalkozáson belüli státusuk, vagy a dolgozói képviselőkként kifejtett ottani tevékenységük miatt;

b) hogy olyan körülményeket biztosítsanak nekik, amelyek megfelelően képessé teszik őket funkcióik azonnali és hatékony gyakorlására, figyelembe véve az adott ország szakszervezeti rendszerét, valamint az érintett vállalkozás szükségleteit, méreteit és lehetőségeit.

29. cikk . Az információhoz és konzultációhoz való jog csoportos létszámcsökkentés esetén

Annak érdekében, hogy biztosítsák a dolgozók azon jogának hatékony gyakorlását, amelynek alapján tájékoztatni kell őket, illetve konzultálni kell velük a csoportos létszámcsökkentés esetén, a Felek vállalják, hogy a munkáltatók kellő időben, a csoportos létszámcsökkentés megkezdése előtt tájékoztatni fogják, illetve konzultálni fognak a dolgozók képviselőivel azokról a lehetőségekről, amelyekkel ezek az eljárások elkerülhetők, vagy előfordulásuk korlátozható, illetve következményük enyhíthető, például azáltal, hogy szociális intézkedésekkel kísérik, amelyek célja főképpen az, hogy segítséget nyújtsanak az érintett dolgozók átcsoportosításának, vagy átképzésének idejére.

30. cikk . A szegénység és a szociális kirekesztés elleni védelemhez való jog

Annak érdekében, hogy biztosítsák a szegénység és a szociális kirekesztés elleni védelemhez való jog hatékony gyakorlását, a Felek vállalják, hogy:

a) átfogó és összehangolt megközelítés keretében intézkedéseket tesznek, amelyek segítségével előmozdítják a társadalmilag kirekesztett, vagy ennek a veszélyében, vagy szegénységben élők és családjaik hatékony hozzáférését különösen a foglalkoztatáshoz, lakáshoz, képzéshez, oktatáshoz, kultúrához, valamint a szociális és orvosi segítséghez;

b) ezeket az intézkedéseket áttekintik, hogy ha szükséges, módosítják őket.

31. cikk . A lakhatáshoz való jog

Annak érdekében, hogy biztosítsák a lakhatáshoz való jog hatékony érvényesítését, a Felek vállalják olyan intézkedések meghozatalát, amelyek célja:

1. elősegíteni a megfelelő színvonalú lakáshoz való hozzájutást;

2. megelőzni és csökkenteni a hajléktalanságot, úgy, hogy annak fokozatos felszámolását tartják szem előtt;

3. a lakások árát elérhetővé kell tenni azok számára, akik nem rendelkeznek megfelelő erőforrásokkal.

III. rész

A. cikk . Kötelezettségvállalások

1. Az alábbi B. cikk rendelkezéseitől függően a Felek mindegyike vállalja, hogy:

a) A jelen Karta I. részét azon célok kinyilatkoztatásának tekinti, amelyek megvalósítására minden, arra alkalmas eszközzel törekedni fog, ahogy a hivatkozott rész bevezető bekezdésében kijelentette;

b) a jelen Karta II. részének következő kilenc cikke közül legalább hatot magára nézve kötelezőnek ismer el: 1, 5, 6, 7, 12, 13, 16, 19. és 20. cikkek;

c) önmagára nézve kötelezőnek ismer el még további cikkeket, vagy a Karta II. részének számozott bekezdéseit, amelyeket kiválaszt, amennyiben az önmagára nézve kötelezőnek elismert cikkek és

számozott bekezdések összesen tizenhat cikknél vagy hatvanhárom számozott bekezdésnél nem kevesebb.

2. A jelen cikk 1. bekezdésének és b-c albekezdéseinek megfelelően kiválasztott cikkekről és bekezdésekről az Európa Tanács Főtitkárát akkor kell tájékoztatni, amikor a megerősítés, elfogadás, vagy jóváhagyás okmányát letétbe helyezik.

3. Egy későbbi időpontban bármely Fél a Főtitkárnak címzett jegyzékben nyilatkozhat, hogy önmagára nézve kötelezőnek ismeri el a Karta II. része bármely cikkét, vagy számozott bekezdését, amelyet korábban a jelen cikk 1. bekezdése alapján még nem fogadott el. Az ilyen, későbbiekben közölt vállalásokat a megerősítés, elfogadás, vagy jóváhagyás szerves részének kell tekinteni és ugyanolyan hatállyal lép életbe az írásbeli jelzés dátumát követő egy hónap elmúltával következő hónap első napjától.

4. Minden Fél köteles a nemzeti körülményeknek megfelelő munkaügyi felügyeleti rendszert fenntartani.

B. cikk . Kapcsolat az Európai Szociális Kartával és az 1988-as Kiegészítő Jegyzőkönyvvel

1. Az Európai Szociális Karta Szerződő Felei, vagy az 1988. május 5-ei Kiegészítő Jegyzőkönyv aláírói nem erősíthetik meg, fogadhatják el, vagy hagyhatják jóvá ezt a Kartát anélkül, hogy önmagukra nézve legalább az Európai Szociális Karta megfelelő pontjaival azonos rendelkezéseket, és értelemszerűen a hozzá fűzött Kiegészítő Jegyzőkönyv vonatkozó részeit kötelezőnek ne ismernék el.

2. A jelen Karta bármelyik rendelkezésében foglalt kötelezettség elfogadása az adott kötelezettség hatályba lépésének időpontjától fogva az érintett Fél számára azt jelenti, hogy az Európai Szociális Karta megfelelő rendelkezése, és ahol értelemszerű, az 1988-as Kiegészítő Jegyzőkönyv a továbbiakban nem vonatkozik az érintett Félre, amennyiben addig a szóban forgó Félre az első, vagy mindkét említett dokumentum kötelező volt.

IV. rész

C. cikk . A jelen Kartában vállalt kötelezettségek teljesítésének ellenőrzése

A jelen Kartában foglalt jogi kötelezettségek végrehajtása ugyanolyan ellenőrzés alá esik, mint az Európai Szociális Karta.

D. cikk . Kollektív panaszok

1. Az Európai Szociális Karta Kiegészítő Jegyzőkönyvének azon rendelkezései, amelyek megteremtik a kollektív panaszok rendszerét, érvényesek a jelen Kartában vállaltakra azon államok esetében, amelyek az említett Jegyzőkönyvet ratifikálták.

2. Bármelyik állam, amelyet nem köt az Európai Szociális Karta Kiegészítő Jegyzőkönyvének a kollektív panaszok rendszerét megteremtő előírása, az Európa Tanács Főtitkárához címzett jegyzékben nyilatkozhat, amikor a jelen Kartát megerősítő, elfogadó, vagy jóváhagyó dokumentumot letétbe helyezi, vagy azt követően bármikor, hogy elfogadja a jelen Karta szerinti kötelezettségvállalásának ellenőrzését az említett Jegyzőkönyvben meghatározott eljárás szerint.

V. rész

E. cikk . Mentesség a diszkriminációtól

A jelen Kartában ismertetett jogok élvezetét a faj, bőrszín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti, vagy társadalmi származás, egészség, nemzeti kisebbséghez fűződő kapcsolat, születés vagy egyéb státus alapján lehetséges hátrányos megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.

F. cikk . Ideiglenes eltérések háború vagy rendkívüli helyzet esetén

1. Háború, vagy egyéb rendkívüli helyzet esetén, amely a nemzet életét fenyegeti, bármely Fél a jelen Kartából eredő kötelezettségeitől eltérő intézkedéseket tehet, a helyzet által feltétlenül megkövetelt mértékben, amennyiben ezek az intézkedések nem ellenkeznek a nemzetközi jogilag vállalt egyéb kötelezettségeivel.

2. Minden olyan Fél, amely élt ezen ideiglenes eltérési joggal, meghatározott idő eltelte után köteles teljes körűen tájékoztatni az Európa Tanács Főtitkárát a hozott intézkedésekről és azok okairól. Hasonlóképpen tájékoztatni köteles a Főtitkárt arról is, amikor már az említett intézkedéseket hatályon kívül helyezte és a Karta általa elfogadott cikkelyeit ismét teljes mértékben végrehajtja.

G. cikk . Korlátozások

1. Az I. részben ismertetett jogok és elvek, ha ténylegesen megvalósítják azokat és hatékony alkalmazásuk a II. részben előírtaknak megfelelően történik, akkor nem érheti őket semmiféle olyan megszorítás, vagy korlátozás, amit az említett részek nem pontosítanak, kivéve azokat, amelyeket törvény ír elő és amelyekre demokratikus társadalomban szükség van mások jogainak és szabadságának, valamint a közérdek, a nemzetbiztonság, a közegészségügy, vagy közkerkölcs védelmében.

2. A jelen Karta alapján meghatározott jogok és kötelezettségek megengedett korlátozásait semmilyen más célból nem lehet alkalmazni, csak arra, amire előírták őket.

H. cikk . A Karta és az országon belüli jog, vagy a nemzetközi szerződések viszonya

A jelen Karta rendelkezései nem sérthetik a nemzeti jog rendelkezéseit, vagy bármilyen két, vagy többoldalú nemzetközi szerződést, megállapodást, vagy egyezményt, amely már hatályos, vagy hatályba léphet, és amelynek alapján a védett személyek még kedvezményezettebb bánásmódban részesülhetnek.

I. cikk . Az adott kötelezettségvállalások végrehajtása

1. A végrehajtás várható módszereire tekintet nélkül a II. rész 1-31. cikkének vonatkozó rendelkezéseit a következő eszközökkel kell megvalósítani:

- a) törvényekkel, vagy szabályokkal;
- b) a munkáltatók, vagy munkáltatói szervezetek és dolgozói szervezetek közötti egyezményekkel;
- c) az említett két módszer kombinálásával;
- d) más megfelelő eszközökkel.

2. A jelen Karta II. részének 2. cikk 1, 2, 3, 4, 5, és 7. bekezdésének, valamint a 7. cikk 4, 6 és 7 bekezdésének, továbbá az 5. cikk 1, 2, 3 és 5 bekezdésének, a 21. és 22. cikkek rendelkezéseit végrehajtottnak kell tekinteni, ha a jelen cikk 1. bekezdésének megfelelően valósították meg a szóban forgó dolgozók nagy többségének javára.

J. cikk . Módosítások

1. A jelen Karta I. és II. részének minden módosítását a Kartában biztosított jogok kiszélesítése érdekében, valamint a III-VI. részek bármilyen módosítását, amit valamelyik Fél, vagy a Kormánybizottság javasol, az Európa Tanács Főtitkárával kell közölni és a Főtitkár továbbítja azokat a jelen Karta aláíróihoz.

2. A Kormánybizottság az előző bekezdés rendelkezéseivel összhangban javasolt bármilyen módosítást megvizsgál és az elfogadott szöveget a Parlamenti Gyűléssel folytatott konzultáció után jóváhagyás céljából a Miniszteri Bizottság elé terjeszt. A Miniszteri Bizottság jóváhagyása után ezt a szöveget kell eljuttatni a Felekhez elfogadás céljából.

3. A jelen Karta I. és II. részének bármilyen módosítása az elfogadó Felek esetében hatályba lép azon hónap első napján, amely azt az egy hónapot követi, hogy a Főtitkárt három Fél értesítette az elfogadásról.

Ami a későbbiekben elfogadó Feleket illeti, a módosítás azon hónap első napján lép életbe, amikor letelt az egy hónap azon időpontot követően, hogy a szóban forgó Fél értesítette a Főtitkárt az elfogadásról.

4. A jelen Karta III-VI. részének bármilyen módosítása azon hónap első napján lép életbe, amikor letelt az egy hónap azon időpontot követően, hogy az összes Fél értesítette a Főtitkárt az elfogadásról.

VI. rész

K. cikk . Aláírás, ratifikáció és hatályba lépés

1. A jelen Kartát az Európa Tanács tagállamai írhatják alá. Meg kell erősíteni, el kell fogadni, vagy jóvá kell azt hagyni. A megerősítésről, elfogadásról, vagy jóváhagyásról szóló okmányokat az Európa Tanács Főtitkáránál kell letétbe helyezni.
2. A jelen Karta azon hónap első napján lép hatályba, amely azt az egy hónapot követi, hogy a Főtitkárt három Fél értesítette az előző bekezdésnek megfelelően arról, hogy a jelen Kartát magára nézve kötelezőnek ismeri el.
3. Amennyiben bármelyik tagállam a későbbiekben jelenti be, hogy aláveti magát a jelen Karta előírásainak, akkor az ő esetében a Karta azon hónap első napján lép hatályba, amely azt az egy hónapot követi, hogy letétbe helyezte a megerősítés, elfogadás, vagy jóváhagyás okmányát.

L. cikk . Területi alkalmazás

1. A jelen Karta minden Fél anyaországi területére érvényes. Minden aláíró az Európa Tanács Főtitkárának címzett nyilatkozatban határozhatja meg, hogy ebből a célból mit tekint anyaországi területének akkor, amikor a dokumentumot aláírja, vagy a megerősítésről, az elfogadásról, vagy jóváhagyásról szóló okmányt letétbe helyezi.
2. Bármely aláíró, az aláírás, vagy a megerősítésről, elfogadásról, vagy jóváhagyásról szóló okmány letétbe helyezésének időpontjában az Európa Tanács Főtitkárához címzett jegyzékben kijelentheti, hogy a Karta érvényességét kiterjeszti a nem anyaországi területeinek egészére, vagy részére, vagy az említett nyilatkozatban részletezett területekre, amelyeknek nemzetközi kapcsolataiért felelős, vagy amelyért nemzetközi felelősséget vállal. A nyilatkozatban pontosan meg kell jelölni a Karta II. részének cikkeit, vagy bekezdéseit, amelyeket a nyilatkozatban megnevezett területek tekintetében kötelezőnek fogad el.
3. A Karta érvényessége a fent említett nyilatkozatban szereplő területekre azon hónap első napjától fogva terjed ki, amely a Főtitkárhoz küldött jegyzékbe foglalt nyilatkozat beérkezésétől számított egy hónap elteltét követi.
4. Bármely Fél bejelentheti egy későbbi időpontban az Európa Tanács Főtitkárához címzett jegyzékben, hogy a jelen cikk 2. bekezdésével összhangban a Karta érvényességét egy, vagy több területre kiterjesztette és elfogadja bizonyos, addig el nem fogadott cikkelyek és számozott bekezdések érvényességét az említett terület, vagy területek vonatkozásában. Az ilyen utóbb bejelentett vállalásokat az eredeti nyilatkozat szerves részének kell tekinteni az adott terület vonatkozásában, és ugyanolyan hatályú lesz azon hónap első napjától kezdve, amely azon egy hónap letelte után következik, amikor az említett nyilatkozat jegyzék formájában a Főtitkárhoz beérkezett.

M. cikk . Felmondás

1. Ezt a Kartát a Felek bármelyike csak a rá vonatkozó hatálybalépéstől számított öt év után mondhatja fel, vagy pedig minden további második év végén, mindkét esetben hat hónappal azt követően, hogy erről az Európa Tanács Főtitkárát értesítette, aki erről a többi Felet megfelelően tájékoztatja.
2. Az előző bekezdés rendelkezéseivel összhangban minden Fél felmondhatja a Karta általa elfogadott II. részének bármely cikkét, vagy bekezdését, amennyiben a rá nézve kötelezőnek elfogadott cikkek és bekezdések száma soha sem lesz az előző esetében tizenhatnál, a második esetében pedig hatvanháromnál kevesebb és hogy ezen cikkek és bekezdések száma továbbra is magába foglalja az adott Fél által kiválasztottak között mindazt, amit az A. cikk 1. bekezdése és b. albekezdése tartalmaz.
3. Bármelyik Fél felmondhatja a jelen Kartát, vagy a Karta II. részének bármelyik cikkét, vagy bekezdését bármelyik terület vonatkozásában a jelen cikk 1. bekezdésében ismertetett feltételek mellett, ahol az említett Kartát alkalmazták egy olyan nyilatkozat révén, amelyet az L. cikk 2. bekezdésével összhangban tettek meg.

N. cikk . Függelék

A jelen Karta függeléke annak szerves részét képezi.

O. cikk . Jegyzékek

Az Európa Tanács Főtitkára a Tanács tagállamait és a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Főigazgatóját tájékoztatja:

- a) minden aláírásról;
- b) minden megerősítésről, elfogadásról, vagy jóváhagyásról szóló okmány letétbe helyezéséről;

- c) a jelen Karta K. cikkével összhangban minden hatálybalépésről;
- d) minden nyilatkozatról, amit az A. cikk 2. és 3. bekezdésének, a D. cikk 1-2, az F. cikk 2, az L. cikk 1, 2, 3, 4. bekezdésének alkalmazásáról tettek;
- e) minden, a J. cikkel összhangban tett módosításról;
- f) minden, az M. cikkel összhangban tett felmondásról;
- g) minden, a jelen Kartával összefüggő lépésről, értesítésről, vagy közlésről.

Melynek hitelül a kellő felhatalmazással rendelkező alulírottak ezt a Módosított Kartát aláírták. Készült Strasbourgban, 1996. május 3. napján, angol és francia nyelven, mindkét szöveg egyaránt hiteles, egyetlen példányban, amit az Európa Tanács archívumában helyeznek letétbe. Az Európa Tanács Főtitkára hiteles másolatokat küld az Európa Tanács minden tagállamának, valamint a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Főigazgatójának.